

Oprosti mi, Gospodine, jer sam Dalmatinac

Uvod

Hrvatska su prezimena najprije potvrđena u Dalmaciji, no kako je od prvih potvrda prošlo više od 800 godina i kako su se prezimena proširila izvan gradskih zidina primorskih gradova do duboko u unutrašnjost, vrijeme je da zavirimo u dalmatinski prezimenski fond. Budući da sam o osobnim imenima u ovoj rubrici pisao često te zbog ograničenosti prostora u časopisu *Hrvatski jezik*, usmjerit ću se na prezimena nadimačkoga postanja, prezimena nastala po nazivima zanimanja i prezimena uvjetovana podrijetlom prvotnih nositelja jer se u njihovoj razredbi najbolje razabiru smjerovi doseljavanja te svakodnevni život. Kako u Dalmaciji po popisu pučanstva iz 2011. živi više od 850 000 stanovnika, izbor sam suzio na prezimena koja su bila među deset najčešćih u 130 dalmatinskih gradova i općina po rezultatima toga popisa. Vjerujem da je riječ o dovoljno velikome uzorku na temelju kojega će se moći utvrditi trebaju li se i komu se, ako se trebaju, Dalmatinci ispričavati poput jednoga od njihovih glasovitih suzavičajnika – svetoga Jeronima.

Prezimena nadimačkoga postanja

Prezimena su nadimačkoga postanja najrazličitijih motivacija. Na rodbinske nazive upućuju prezimena *Babić* (ovisno o naglasku ona se dovode u vezu s apelativom *baba* 'baka' i *babo* 'otac'), *Barbić* (apelativ *barba* ponajprije označuje strica ili ujaka, a može označivati i odraslu osobu te kapetana), *Čaleta* (< *čale* 'odmilica od otac'), *Dedić* (< *dedo* 'odmilica od djed'), *Didović* (< *did* 'djed'), *Dundić* i *Dundović* (< *dundo* 'stric ili ujak') te *Papić* (< *pape* 'otac'). Na riječi koji se odnose na osobe različita uzrasta upućuju prezimena *Čović* (< *čov* 'čovjek'), *Gulam* (< *gulam* 'mladić'), *Kuran* (< *kuran* 'šaljiva riječ za dijete') i *Parčina* (< *parac* 'vršnjak'; nije isključeno da se prezime može dovesti u vezu i s apelativom *parac* 'svetac zaštitnik'). Na dijelove tijela upućuju prezimena *Bebić* (< alb. *bebë* 'zjena'), *Drobac* (< *drob* 'um. od drob'), *Glavan* i *Glavinić* (< *glava*), *Grljušić* (< *grlo*), *Lubina* (< *lubina* 'prsna i trbušna šupljina'), *Nosić* (< *nos*), *Nožica* (< *nožica* 'mala noga'), *Rukavina* (< *ruka*) te *Zuban*, *Zubčić* i *Zubović* (< *zub*). Kako su postojala i osobna imena uvjetovana apelativima *glava*, *grlo* i *zub*, moguće je da je riječ o prezimenima antroponimnoga postanja. Imenima su dijelova i dana u tjednu uvjetovana prezimena *Jutronić* (< *jutro*) i *Subotić* (< *subota*). Građevinskim su nazivima motivirana prezimena *Palada* (< *palada* 'lukobran'), *Santrač* (< *santrač* 'vrsta ograde') i *Veža* (< *veža* 'trijem'), a pomorskim *Vela* (< tal. *vela* 'jedro'). Prirodnim su pojavama motivirana prezimena *Bura*, *Burica* i *Olujić* (< *oluj*), a možda i *Burić* (prezime se može dovesti u vezu i s pridjevom *bur* 'hrabar, muževan' te s pridjevom *burav* koji znači zdepast, ali i rasrdljiv).

Vanjstinom su prvotnih nositelja te njihovim tjelesnim manama i nedostacima (rjeđe i vrlinama) motivirana prezimena *Batur* i *Buratović* (< *baturast/burav* ‘malen i zdepast’), *Baus* (< *baus* ‘osoba koja se izdvaja’ < tur. *babusus*), *Bezbradica* (< *bezbrad*), *Bilaver* i *Bilus* (< *bijel* ‘sijed ili plavokos’), *Brčić*, *Brkić*, *Brkuljić* i *Mustać* (< *brk/mustać*), *Buktenica* (< *bukten* ‘nadut, podbuhao’), *Bušić* (< *bušo* ‘bucmasto dijete’), *Caktaš* (< *caktaš* ‘osoba koja na sebi ima biljeg’), *Cecić* (< alb. *zezë* ‘crn’), *Colić*, *Čotić*, *Romac*, *Rončević*, *Šango*, *Šantić* i *Topić* (< *cole/čoto/brom/santav/topo* ‘kljasta osoba’), *Crnjak* i *Garac* (< *crn/garav* ‘crnomanjasta i crnokosa osoba’), *Čakarun* (< *čakarast* ‘razroka osoba ili osoba raznobojnih očiju’), *Čepo* (< *čepo* ‘osoba koja je dovoljno jaka da ostavlja tragove u snijegu ili blatu’), *Čupić* (< *čupe* ‘čupava, kosata osoba’), *Čelić* i *Goleš* (< *čelo/goleš* ‘čelavac, plješivac’), *Čorić* (< *čoro* ‘slijepac’), *Delić* i *Podrug* (< *delija/podrug* ‘snažna osoba’), *Dužević* (< *dug* ‘visok’), *Đuzel* i *Lipanović* (< *đuzel/lijep*), *Gnječ* (< *gnječak* ‘dobro uhranjeno, debelo dijete’), *Gobin*, *Grbeša* i *Grbić* (< *goba/grba*), *Hrgović* (< *hrga* ‘ljudeskara’), *Kavelj* (< *kavelj* ‘krepka osoba’), *Kevrić* (< *kevra* ‘pognuta starica’), *Kežić* (< *keža* ‘djevojčica koja se kesi’), *Krnić*, *Štrbac* i *Štrbić* (< *krnjav/štrbast* ‘bezub’), *Krželj* (< *kržljav*), *Kulušić* i *Kuljiš* (< *kulja* ‘veliki trbuh’), *Lasić* (< *lasast* ‘osoba bjelkaste kose’), *Malenica* i *Maleš* (< *malen*), *Mrše* (< *mrše* ‘mršava osoba’), *Nimac* (< *nimac* ‘nijema osoba’), *Plazibat* (< *plazibat* ‘osoba s velikim spolovilom’), *Plazina* i *Plazonić* (< *plaziti* ‘sporo se kretati’), *Roso* (< *roso* ‘crvenokos’), *Runje* (< *runjav*), *Silić* i *Silov* (< *silan*), *Sorić* (< *sordo* ‘gluha osoba’), *Stulić* (< *stuliti se* ‘ući u se, smanjiti se od starosti ili bolesti’), *Stupalo* (< *stupalo* ‘osoba koja stupa’), *Šare* i *Šarić* (< *šare* ‘osoba kose različite boje’), *Šešelja* (< *šešeljust* ‘ospičav, boginjav’), *Šprljan* (< *šprljica* ‘škiljava osoba’), *Štrljčić* (< *štrljiti* ‘stršiti’), *Šunjić* (< *sunje* ‘osoba slabe pameti i tijela’), *Trogrlić* (< trogrlić ‘osoba s podbratkom’), *Zelić* (< *zele* ‘zelenooka osoba’) te *Žile* (< *žile* ‘žilava osoba’).

Osobito su zanimljivi nadimci uvjetovani različitim duševnim svojstvima Dalmatinaca koji su voljeli haračiti (*Aračić*), izigravati negativce (*Baraba*, *Buterin* < *buter/butor* ‘hrđa’, *Huljev* i *Huljić* < *hulja*, *Škifić* < tal. *schifo* ‘gad’ ili *škifož* ‘nervozan’, *Škoda* i *Tauzer* < njem. *Tauscher* ‘varalica’), tući se (*Bubalo*), pjevati tužne (*Bugarija*) ili bilo kakve pjesme (*Deković* < *dekati* ‘pjevati’), bučiti (*Bučić*, *Bukorović*, *Deranja*, *Glasnović*, *Kero* i *Klapan*), ljenčariti (*Gulan* i *Trutanić*), slaviti (*Festini*), šaliti se i smijati (*Gadžo* i *Kesić*), povremeno zakunjati (*Čorkalo* i *Kunjašić*) te hvatati bolje komade hrane (*Čapin*). Pojedininama higijena nije bila na visini (< *Bazdan* – koji bazdi, *Bušljeta* – pun buha i *Budija* – pljesniv), a nekima je bila iznad svega (< *Mušćet* < *namušćati se* ‘namirisati se’), neki su bili osobito čibarli, tj. ponositi (*Čibarić*), neki bi katkad štogod i otuđili (*Drpić*), a bilo je i hrabrih (*Hrabar*), mudrih (*Mudronja*) i svetih (< *Šindiija* < alb. *sind* ‘svet’) te sklonih promjenama raspoloženja (*Mamić* i *Sumić*). Neki su držali da odijelo ne čini čovjeka (*Odrliin*), drugi su se neprestano češljali (*Pletikosa*), a neke se kažnjavalo (*Penić*). Nadalje, jedni nisu pazili na unos kalorija (*Ždero* i *Žderić*), dok su se drugi od svega ustezali (*Stegić*). Bilo je i pohlepnih (*Poklepović*), neodlučnih (*Poluta*), nespretnih (*Škrokov* < *škrokati* ‘krivo učiniti’), ali i iznimno okretnih (*Barada* i *Šoše*) i zvrkastih (*Vrkić*) te onih koji su rado druge podgovarali (*Roca*). Zabilježeni su pažljivi promatrači (*Zdrilić* i *Zrilić*), osobe sklone skakanju (*Skokandić*), znatiželjnici (*Znaor*), oni koji su glasno iskazivali ljutnju (npr. *Režan* i *Režić*) te skribomani (*Škrabić* i *Škrabo*),

rasipnici (*Trošelj*), štedljivci (< *Jasprica* < *jaspra* ‘srebrni novac u Osmanskome Carstvu’ i *Bolanča* < *bolanča* ‘srednjovjekovna hrvatska i mletačka novčana jedinica’) te neki koji su bili skloni bacanju uroka i kletava (*Urukalo* i možda *Vetma*). Osim što su bili iznimno živahni (*Žitko*), Dalmatinci su bili iznimno blagolagoljivi te su „klokotali” i „romorili” poput *Brbića* i *Brbora* te *Rumora*, glasali se poput domaćih životinja kao *Bekavci*, naklapali poput *Čapeta*, „labrali” poput *Labrovića*, vagali svaku riječ poput *Pedića*, *Pedisića* i *Pedišića*, proizvodili bujice riječi poput *Pleština* ili verbalno napadali poput *Tafra*, a zborili su i na stranim jezicima poput *Kelama* (< tur. *kelam* ‘govor, besjeda’). Da u svakome žitu ima kukolja, potvrđuju šutljivi *Tutavci*.

Prezimana *Alebić* (< *aleb* ‘peršin’), *Drnasin* (< *drijen*), *Dropuljić* (< *drop* ‘ostatak od zgnječena grožđa’), *Duvančić* (< *duvan* ‘duhan’), *Hržić* i *Ražov* (< *hrž/raž*), *Kostanić* (< *kostan* ‘kesten’), *Lozić* (< *loza*), *Mašina* (< *mašina* ‘mahovina’), *Mrcela* (< *mrcia* ‘mirta’), *Šimpraga* (< *šipražje*), *Šipić* (< *šip* ‘šipak’), *Šuljić* (< *šuljak* ‘zakržljali plod’), *Troskot* (< *troskot* ‘vrsta korova’), *Vržina* (< *vrž* ‘čvor na drvetu’) te *Zovko* (< *zova* ‘bazga’) biljnoga su postanja, a *Baković* i *Bikić* (< *bak/bik*), *Birkić* (< *birka* ‘ovca’), *Bubić* (< *buba* ‘kukac’), *Buva* (< *buva* ‘buha’), *Buvinić* (< rom. *bove* ‘govedo’), *Čagalj*, *Čavka*, *Čulina* (< *čula* ‘domaća životinja bez jednoga uha’), *Gavranić* (< *gavran*), *Glavor* (< *glavor* ‘blavor’), *Gudelj* (< *gudelj* ‘balegar’), *Gusić* (< *guska*), *Ježina* (< *ježina* ‘ježinač’), *Kalebić* (< *kaleb* ‘galeb’), *Klepo* (< *klepo* ‘ovan’), *Kosović* (< *kosovac* ‘kos’), *Krmek* (< *krme* ‘mlada domaća ili divlja svinja’ ili *krma* ‘stočna hrana’), *Kukavica*, *Kulaš* (< *kulaš* ‘vrsta konja, riđan’), *Kunac* (< *kunac* ‘kunić’), *Kusanović*, *Kuščević* i *Rebić* (< *kusast/rebast* ‘bezrep’), *Lisica*, *Makjanić* (< *makalj* ‘vrsta slatkovodne ribe’), *Manzoni* (< tal. *manzo* ‘govedina’), *Medvidović* (< *medvid* ‘medvjed’), *Merčep* (< tur. *merkep* ‘magarac’), *Mravčić* (< *mrav*), *Oreb* (< *oreb* ‘jarebica’), *Orlić* i *Orlović* (< *orao*), *Pastuović* (< *pastuh* ‘ždrijebac’), *Petešić* (< *peteh* ‘kokot, vrsta ribe’), *Piplića* (< *piplića* ‘mlada kokoš’), *Pulić* (< *pule* ‘mlado magare’), *Pušić* (< *pub*), *Rak*, *Rogošić* i *Roguljić* (< *rog*), *Sardelić* (< *sardela* ‘srdela’), *Skoblar* (< *škobalj* ‘vrsta ribe’), *Slavić* (< *slavić* ‘slavuj’), *Sovulj* (< *sova*), *Sršen* (< *sršen* ‘stršljen’), *Strunje* (< *strunja* ‘konjska dlaka’), *Svalina* (< *sval* ‘vrsta slatkovodne ribe’), *Ševo* (< *ševa*), *Šiljeg* (< *šilježe* ‘janje starije od godinu dana’), *Špralja* (< *špraljak* ‘kopito’), *Šugar* (< *šugar* ‘kasno ojanjeno janje’), *Šutić* i *Šuto* (< *šut* ‘bezrog’), *Tičić* (< *ptica*), *Vukorepa* (< *vukov rep*), *Zebić* (< *zeba*), *Žižić* (< *žizak* ‘vrsta kukca u žitu’) te *Žunić* (< *žuna* ‘vrsta ovce ili ptice’) životinjskoga.

Prezimana *Batinović* (< *batina*), *Đirlić/Gjirlić* (< *đirle* ‘kvačice koje priljubljuju škure’), *Krpeta* (< *krpa*), *Kutleša* (< *kutlača* ‘zaimača’), *Pear* (< *pehar*), *Pirija* (< *pirija* ‘lijevak’), *Prtjenjača* (< *prtjenjača* ‘vrsta torbe’), *Škratulja* (< *škatulja* ‘kutija’) i *Špika* (< *špika* ‘vrsta noža’) potječu od naziva za predmete iz svakodnevne uporabe, a *Korunić* (< *koruna* ‘kruna’), *Ravlić* (< *rable* ‘klupa od drveta’), *Škibola* (< tal. *sciabola* ‘mač’), *Štambuk* (< njem. *Stambuch* ‘spomenar’) i *Štulić* (< *štula* ‘drveni nastavak za nogu’) upućuju na predmete koji nisu tako često bili u uporabi. Na odjevne predmete i obuću te materijale od kojih se oni izrađuju podsjećaju prezimana *Čizmić* (< *čizma*), *Džapo* (< alb. *xhapi* ‘opanak’), *Džepina* i *Žepina* (< *džep*) *Granić* (< *grana* ‘crvena tkanina’), *Hazdovac* (< *hazdija* ‘vrsta plašta’), *Kalcina* (< *kalcina* ‘čarapa’), *Musuljin* (< *musulin* ‘mušelin, vrsta tkanine’), *Pancirov* (< *pancir* ‘vrsta

srednjovjekovne pletene košulje) i *Sviličić* (< *svila*). Na *gambir*, sredstvo za štavljenje i bojenje kože i tkanine, upućuje prezime *Gambiroža*.

Prehrambene navike prvotnih nositelja vjerno prikazuju prezimena *Basa* (< *basa* ‘vrsta ovčjega sira’), *Botica* i *Botić* (< *bota* ‘komad palente oblikovan zaimačom’), *Buzov* (< *buza* ‘vinski talog’), *Cukrov* (< *cukar* ‘šećer’), *Mlikota* (< *mlijeko*), *Prga* (< *prga* ‘palenta od sirka’), *Poduje* (< *pod ulje*) i *Varkaš* (< *variti kašu*).

Dalmatincima je bilo važno i pitanje vlasništva, na što upozoravaju prezimena *Meić* (< *meja* ‘međa, granica posjeda’), *Tabula* (< *tabula* ‘potvrda o vlasništvu nad zemljištem’) i *Teskera* (< *teskera* ‘isprava’).

Na titule i društveni položaj upućuju prezimena *Baničević* (< *ban*), *Bašica*, *Bašić* i *Kapović* (< *baša/kapo* ‘starješina, glavar’), *Begonja* (< *beg*), *Bezić* (< *bezer* ‘siromah, prosjak’), *Carić* (< *car*), *Erceg*, *Ercegović* i *Herceg* (< *herceg* ‘vojvoda’), *Gospodnetić* (< *gospodin*), *Kmetović* i *Lapov* (< *kmet/lap*), *Knez*, *Knezović* i *Knežević* (< *knez*), *Kralj*, *Kraljev* i *Kraljević* (< *kralj*), *Nobilo* (< *nobilo* ‘plemenitaš’), *Pašalić* (< *paša*), *Prtorić* (< *pretor* ‘namjesnik’), *Šain* (< *šah*), *Titulić* (< *titulić* ‘osoba s naslovom’) te *Župan* i *Županović* (< *župan*).

Prezimana uvjetovana nazivima zanimanja prvotnih nositelja

Nazivima su zanimanja uvjetovana prezimena *Alvir* (< *alfir* ‘zastavnik u mletačkoj vojsci’), *Amanović* (< *hamandžija* ‘upravitelj kupališta’), *Atlagić* (< *atлага* ‘konjički starješina’), *Bačić* i *Bačinić* (< *bač* ‘glavar pastirskoga stana’), *Barbir* (< *barbir* ‘brijač, vidar’), *Bilandžić* (< *bilandžija* ‘izrađivač bilana, dijela konjske opreme’), *Buljubašić* (< *buljukbaša* ‘janjičarski satnik’), *Bužančić* (< *bužati* ‘raditi u kamenolomu’), *Češljar* (< *češljar* ‘osoba koja češlja vunu’), *Četnik* (< *četnik* ‘vođa čete’), *Čobanov* (< *čoban* ‘pastir’), *Eškinja* (< *eškija* ‘odmetnik, hajduk’), *Kadijević* i *Kazija* (< *kadija/kazija* ‘sudac’), *Kalafatović* (< *kalafat* ‘brodograditelj tesar’), *Karuza*, *Kirigin* i *Mestrić* (< *karuza/kirigin/mestrić* ‘naučnik, sluga’), *Končurat* (< *končurat* ‘popravljač brodova’), *Kovač*, *Kovačev*, *Kovačević* i *Kovačić* (< *kovač*) te *Ferri* (< tal. *ferro* ‘željezo’; pelješki su Ferriji nekoć nosili prezime Kovač), *Kujundžić* (< *kujundžija* ‘obrnik koji izrađuje uporabne i filigranske predmete na orijentalan način’), *Kurilj* (< *kurir* ‘teključ’), *Kursar* (< *kursar* ‘gusar’), *Kustić* (< *kustos* ‘zamjenik provincijala’), *Kuštera* (< *kuštera* ‘pomorac zadužen za pristajanje broda’), *Lončar*, *Meter* (< *mehter* ‘glazbenik’), *Nodilo* (< *nodar* ‘notar’), *Oštarić* (< *oštarić* ‘gostioničar’), *Pećarević* (< *pećar* ‘osoba koja čini vapno’), *Popov* i *Popović* (< *pop* ‘svećenik’), *Proroković* (< *prorok*), *Puharić* (< *puhar* ‘lovac na puhove’), *Ribičić* (< *ribič*), *Samardžić* i *Samardžija* (< *samardžija* ‘sedlar’), *Stražičić* (< *stražiti* ‘stražariti’), *Sučić* (< *sudac*), *Škara*, *Škarica* i *Škarić* (< *škaro* ‘brijač’), *Šušnjar* i *Šušnjara* (< *šušnjar* ‘skupljač tankoga granja’), *Torbarina* (< *torbar*), *Udiljak* (< *udiljati* ‘otesati’), *Uvodić* (< *uhoda*), *Vodanović* i *Vojvodić* (< *vodan/vojvoda*) te *Volarević* (< *volar* ‘gonič volova’).

Prezimana uvjetovana podrijetlom prvotnih nositelja

Na zemljopisno podrijetlo prvotnih nositelja ukazuju prezimena *Bašković* (< *Bast* ‘mjesto kod Makarske’), *Bitunjac* (< *Bitunja* ‘selo kod Stoca u Hercegovini’), *Bosančić*, *Bosnić* i *Bošnjak* (< *Bosna*), *Bračanov* (< *Brač*), *Dalmatin* (< *Dalmacija*), *Doljanin* (< *do/Do* ‘udolina

ili jedno od mjesta koje se zove Dol ili Doljani’), *Dubravic* (< *dubrava/Dubrava* ‘stanovnik kraja koji obiluje listopadnom šumom ili jednoga od mjesta koje se zove Dubrava ili Dubravica’), *Ercegovac* (< *Hercegovina*), *Farac* (< *Farac* ‘stanovnik Hvara’), *Ferara* (< *Ferrara* ‘grad u Italiji’), *Fiamengo* (< *Flamanija*), *Frlan* (< *Furlan* ‘stanovnik Furlanije’), *Kalac* (< *kal* ‘blato, kaljuža’), *Grabovac* (< *Grabovica* ‘selo kod Tomislavgrada’), *Kanazir* (< *Kanazir* ‘gradić kod Alepa u Siriji’), *Karoglan* (< *Karaoglan* ‘grad u Turskoj’), *Klanac*, *Kolanović* (< *Kolan* ‘mjesto na Pagu’), *Korljan* (< *korljani* ‘ljudi koji žive u gustoj šumi’), *Ledinić* (< *ledina*), *Nadinić* (< *Nadin* ‘naselje u Ravnim kotarima’), *Padovan* (< *Padova*), *Pažanin* (< *Pag*), *Pogorilić* (< *Podgorje* ‘područje s morske strane Velebita’), *Poljak* (< *poljak* ‘stanovnik polja’), *Preočanin* (< *Preoč* ‘selo kod Podgorice’), *Puljiz* (< *Pulja* ‘Apulija’), *Raguž* (< *Raguž* ‘Dubrovčanin’), *Skračić* i *Škrapić* (< *skrača/škrapa*), *Španja* (< *Španja* ‘Španjolska’), *Talijančić* (< *Talijan*), *Turčinov* (< *Turčin*), *Ugrina* i *Ugrinić* (< *Ugrin* ‘Mađar’), *Vlahović*, *Vlaić* i *Vlašić* (< *Vlah*), *Vrdoljak* (< *Vrhodol* ‘župa u Imotskoj krajini’), *Vrnoga* (< *vrh noga* ‘iznad polja’) i *Zemunik* (< *Zemunik* ‘naselje u Ravnim kotarima’). Na etničko i vjersko podrijetlo upućuje prezime *Urem* (< *Urem* ‘Roman, pravoslavac’), a isključivo na vjersko prezime *Babun* (< *babun* ‘bogumil’).

Zaključak

Ovim se radom nastojalo dati uvid u najstariji prezimenski fond na hrvatskome povijesnom području – dalmatinski. Među prezimenima su nadimačkoga postanja najčešća ona koja su uvjetovana duševnim i tjelesnim osobinama prvotnih nositelja. Očekivano pretežu prezimena potekla od podrugljivih nadimaka, a iako tri temeljne dalmatinske prirodne i povijesne cjeline – otoci, priobalje i zaleđe – imaju zasebnu povijest, sklonost je izrugivanju ponajprije drugima gotovo istovjetna. Razlika je tek u jezičnome postanju prezimena, tj. supstratu koji je na otocima i (ipak u manjoj mjeri) u priobalju najčešće mletački, a u zaleđu turski (što se koji kraj duže nalazio pod osmanlijskom vlašću ili je bio izloženiji migracijskim smjerovima, utjecaj je turskoga jezika izraženiji). Slično je i s prezimenima uvjetovanim nazivima zanimanja, s tim da su na otocima i u priobalju češća prezimena koja se povezuju s ribarstvom (osim prezimena *Ribičić* koje očekivano potječe iz zaleđa jer bi uz more bilo posve nerazlikovno) i brodogradnjom. Da je predviđanje budućnosti i nekoć bilo omiljeno, potvrđuje prezime *Proroković*. Kad se proučavaju prezimena motivirana podrijetlom prvotnih nositelja, treba imati na umu da etnik *Dalmatin* (danas *Dalmatinac*) nije bio poželjan na području Dubrovačke Republike jer se nekoć odnosio na stanovnika dijela Dalmacije koji je bio pod upravom najvećih dubrovačkih takmaca – Mlečana. Nadalje, doznajemo da su otočani i primorci imali veze i s dalekom Flamanskom i Španjolskom, a da su osmanlijska osvajanja u zaleđe dovela i Karaogljane iz Male Azije te Kanazirce iz Sirije. Imamo li na umu da se na dvor kneza Trpimira sklonio Sas Gottschalk te da sveti Vlaho potječe iz Male Azije, a sveti Duje iz Sirije te uzmemo li u obzir suvremene migracijske valove, razvidno je da se povijest vječito ponavlja.

županija/grad/općina	1. prezime	2. prezime	3. prezime
Dicmo	Podrug	Zebić	Bilandžić
Hrvace	Kunac	Alebić	Bošnjak
Imotski	Rebić	Lončar	Kutleša
Jelsa	Carić	Huljić	Barbić
Komiža	Sviličić	Kuljiš	Fiamengo
Makarska	Roso	Ravlić	Erceg
Omiš	Kovačić	Tafra	Sovulj
Sinj	Poljak	Runje	Romac
Split	Bašić	Babić	Šarić
Splitsko-dalmatinska županija	Bašić	Babić	Šarić

1. tablica: najčešća prezimena neantroponimnoga postanja u Splitsko-dalmatinskoj županiji

županija/grad/općina	1. prezime	2. prezime	3. prezime
Blato	Šeparović	Sardelić	Bačić
Dubrovnik	Raguž	Butigan	Prkačin
Konavle	Čupić	Drobac	Skurić
Metković	Volarević	Bebić	Šiljeg
Mljet	Stražičić	Sršen	Hazdovac
Dubrovačko-neretvanska županija	Šeparović	Sršen	Volarević

2. tablica: najčešća prezimena neantroponimnoga postanja u Dubrovačko-neretvanskoj županiji

županija/grad/općina	1. prezime	2. prezime	3. prezime
Biskupija	Amanović	Popović	Bukorović
Drniš	Čupić	Kulušić	Vlaić
Murter-Kornati	Turčinov	Mudronja	Ježina
Promina	Džapo	Duvančić	Zelić
Šibenik	Škugor	Krnić	Erceg
Šibensko-kninska županija	Knežević	Škugor	

3. tablica: najčešća prezimena neantroponimnoga postanja u Šibensko-kninskoj županiji

županija/grad/općina	1. prezime	2. prezime	3. prezime
Benkovac	Zrilić	Bašić	Ledenko
Biograd	Parić	Birkić	Knez
Nin	Knežević	Stulić	Proroković
Obrovac	Brkić	Župan	Klanac
Pag	Škoda	Oguić	Festini
Sali	Šprajla	Petešić	Šešelja
Zadar	Knežević	Zrilić	Zubčić
Zadarska županija	Knežević	Šarić	Zrilić

4. tablica: najčešća prezimena neantroponimnoga postanja u Zadarskoj županiji